

Obsah:	1
Plánované akce	2
Editorial	2
Společenská kronika	
Jubilanti – 6.-12./2015	3
Smutná oznámení	4
Odešla velká osobnost krúžku	4
Poděkování dárcům	9
K inspiraci (aj poučení)	
Vzpomínky na KPLU - II.	9
Dva osudy v Městečku naděje	11
Ze Slováckých pověstí – IX.	15
Folklorní (i jiné) akce	
Léto ve Slováčku	16
Ó, vy lípy (Strážnice)	18
Mé pocity z MFF Brno	26
Vinařovo okénko	
Vinařská putování II.	28
Letošní nadílka vín	31
Fotoreportáž z akcí	32
Receptář	
Zelí	42

*

Plánované akce – do

6. /2016 :

Poslední letošní beseda (vánoční) – čtvrtek! 17. 12. v Klubu UO Šumavská.

Vystoupení k 40. výročí Slováčku v KD Rubín 21. 11.

Vystoupení mužského sboru a muziky krúžku v Mahenově divadle 18. 12. 2015

Plán besed v roce 2016: 20. 1. – Valná hromada, 6. 2. – ples SK v Brně (doplnění termínů plesů bratrských krúžků: Moravský ples pražského krúžku 20. 2., bratislavského se kryje s naším), 24. 2. – oharkový šmak, 16. 3., 20. 4. – košt pálenek, 18. 5, 15. 6. Termíny mohou být aktuálně měněny.

Tradiční lyžování na Třech Studních 15. 2 – 17. 1. 2016

Další akce zatím nejsou známy- sledujte web (www.kruzek.cz) či nástěnku (Joštova 7 – naproti Ústavnímu soudu).

*

Editorial

Vážení a milí krúžkaři i další příznivci folkloru, držíte v ruce opožděné číslo podzimního Krúžkozoru, na obsah méně bohaté, než jsem vzhledem k bohatosti kulturního dění letošního léta očekávala. Třeba o činnosti taneční složky ani zmínka. Ale – jak si číslo vytvoříte – takové ho máte...no ale, aspoň že se někdo přece vybičoval...

Již po několikáté připomínám, abyste články směřovali na mou adresu, na Mirka D. fotomateriál. A čím méně grafických úprav v člancích bude (odstavce, různé typy písma, velikosti atd.), tím méně práce budeme mít při sjednocování v programu PC.

Za chvíli tu máme (tedy v době psaní Editoriale) otvírání martinských vín, a zanedlouho poté Advent a čas Vánoc, tak se jistě

všichni těšíme na neopakovatelnou atmosféru tohoto období. Jen těch vystoupení nám pořád ubývá a ubývá...

Přeji Vám tedy za redakci krásné požehnané svátky a radostné vykročení do nového roku!

(A omlouváme se jubilantům z minulého čísla, narozeným r.1935, tj. ing. Třetinovi a MUDr. Holáskovi, kterým jsme v blahopřání přidali 5 let – což ale také není špatné, ne?... Takže ve skutečnosti slavili teprve osmdesátiny – ne 85. Tož pardon, ale nebyla to chyba redakce...)

Jiřina Lacinová

Společenská kronika

Jubilanti – 7. – 12. / 2015

červenec		Helena	Košíková	60
		Jiří	Saul	60
	Ing.	Marta	Ningerová	80
září	MVDr.	Jaroslav	Palášek	70
	RNDr.	Eva	Rampulová/Pešková	60
říjen	MUDr.	Eva	Štempelová	75
prosinec	MUDr.	Josef	Hull	70
	MVDr.	Ladislav	Bulíček	70
		Pavel	Seichter	75

Blahopřejeme!

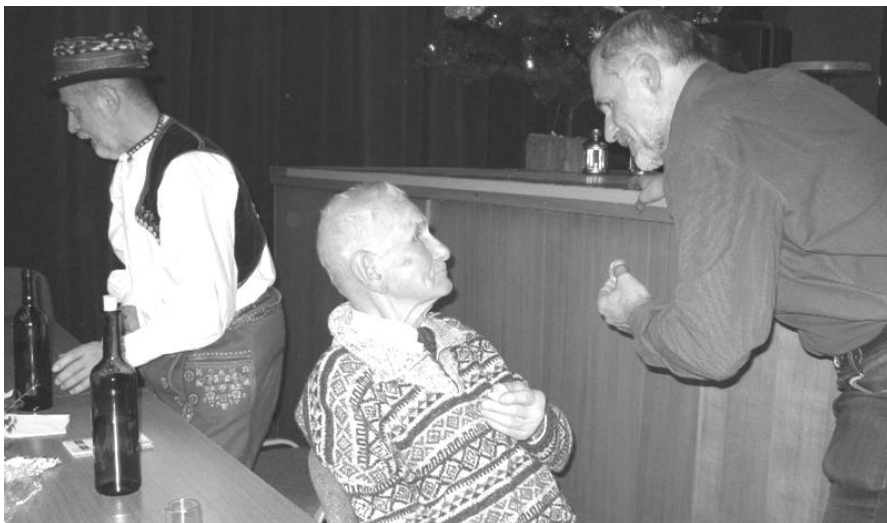

Smutná oznámení:

Odešla velká osobnost krúžku – Jaromír Nečas

Miroslav Hebron

Smutnou událostí letošního folklorního léta bylo úmrtí našeho čestného člena Jaromíra Nečase, který nás opustil v sobotu 25. července v pozhnaném věku 93 let.

Když jsem byl požádán o napsání nekrologu k Jaromírově úmrtí, nevěděl jsem zpočátku, jak k tomuto úkolu přistoupit, neboť se nepovažuji za toho, kdo by mohl podat k jeho osobě fundovanou informaci. Proto jsem se rozhodl použít s laskavým svolením autora zkrácený článek Dr. Jiřího Plocka k úmrtí Jaromíra Nečase, který poskytl internetovým novinám Deník Referendum. Dejme tedy slovo Jiřímu Plockovi, který měl k Jaromírovi velmi blízko jak profesně, tak lidsky (doplňky kurzívou v článku J. Plocka od M. Hebrona):

„V souvislosti s Jaromírem Nečasem by se dalo mluvit o řadě záslužných počinů, ať už v rozhlase, jenž mu byl celoživotním působištěm, ale nejen tam. Cyklus pořadů Barevný zpívající svět z konce sedmdesátých let se stal v našem prostředí první encyklopedií world music - více než deset let předtím, než se tento pojem začal používat jako hudebně – stylová kategorie. Chrám i tvrz, cyklus pořadů, který vycházel ze stejnojmenné knihy Pavla Eisnera, získal díky svému obsahu i hlasu Miroslava Horníčka punc nadčasovosti pro všechny milovníky češtiny. V ediční oblasti zůstaly po Nečasovi kulturní a historické monumenty: První album BROLNu s janáčkovskou tematikou z roku 1957, díky němuž se později seznámil s Marcellem Céliierem. Úchvatný komplet gramodesek z roku 1975 mapujících od roku 1946 hudební folklor, který se objevil na pódiiích našeho největšího a ve světě nejznámějšího festivalu ve Strážnici. Má název Živá píseň Strážnice a patří bezesporu ke klenotům české kulturní pokladnice. Dočkal se ještě dvou jednoalbových pokračování v 80. letech.

V pokročilém věku Jaromír Nečas inicioval a spoluprodukoval vydání nejstarších nahrávek lidového zpěvu na Moravě (vyšlo v roce 1998 ve vydavatelství GNOSIS BRNO), které pořídil v letech 1909 – 1912 na fonografické válečky Leoš Janáček se svými spolupracovníky. Tento počin v evropském kontextu uvedl moravskou lidovou píseň a její badatele do sousedství pionýrských počinů maďarského skladatele a etnomuzikologa Bély Bartóka (*zde je třeba dodat, že na tomto projektu se vydatně podílel právě Jiří Plocek, který o této skutečnosti skromně pomlčel*). Celý život Jaromír Nečas písni sloužil a ve svých třiaosmdesáti letech se k ní obrátil sám. Natočil se svým přítelem, kyjovským cimbalistou Jiřím Petřů, v domácím studiu cédéčko svých oblíbených písní. Každá z nich tu symbolizuje nějaký příběh, zkušenost či duchovní princip a výsledek uchvátil nejenom nejbližší přátele, ale i mnohé další, kteří Jaromíra Nečase blíže neznali. Svou zemitostí, bezprostředností

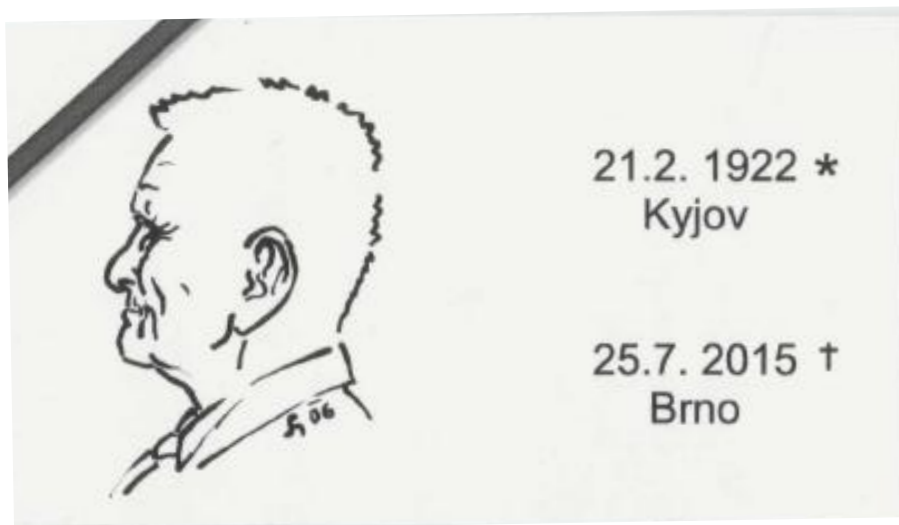
i nečasovským smyslem pro humor. „A nakonec si dáme nějaký he-peend, jak se říká na Hané“ – a spustil kopaničářskou rozpustilou písničku Ej, moselo by nebyc, na veži okjénka, abych já nedostal dziefčátka z Hrozenka... *Myslím, že Jaromírův pěvecký počin velmi trefně zhodnotil také Břetislav Rychlík, když řekl „zpívá nelidově, trochu jako starý šansoniér, trochu jako nakrápělý přenosný cimbál, nad kterým se hlas občas rozběhne jak paličky, ale ví, o čem zpívá, měřítkem tohoto zpívání je prožitek, který je odžitý, smyslový – dává smysl“.* V čem spočívá „nečasovský“ přístup k písni? Jaromír Nečas nikdy nestřílel naslepo. Každá píseň, kterou vysílal do světa, byla mu spjata s nějakým poselstvím, s emocí, s textovým sdělením. A nebyla to jen zjednodušená snaha o osvětu či kultivaci veřejného prostoru. Pro něj bylo vždy důležité, aby se lidé také bavili a aby je píseň spojovala, nejlépe společným zpěvem. Proto prosadil a dotáhl do konce natočení alba Jaroslava Hutky Vandrovali hudci v roce 1976, v době, kdy už se kolem tohoto folkového zpěváka utahovaly estébácké šrouby. Všechny ideologické překážky tehdejší doby překonal svým vlastním důvodem k vydání: jemu učarovalo, že Hutka lidovými písněmi na koncertech rozezpíval lidi, a to i ty, kteří jinak měli k folkloru rezervovaný vztah. *Tento princip uplatňoval později také sám ve svých autorských pořadech v rámci Strážnických slavností, konaných v areálu skanzenu.*

V průběhu smutečního obřadu v brněnském krematoriu to někdy vypadalo spíše jako na lidové slavnosti, zvláště v těch chvílích, kdy se obřadní síň chvěla společným zpěvem účinkujících i publika. Jaromír Nečas z toho měl „na druhém břehu“ zcela jistě velkou radost a rozloučil se s námi tak, jak si v posledních chvílích života přál: Poslední píseň „Lásko, Bože, lásko“ nám zazpíval z nahrávky on sám. *Dodejme ještě, že jako kyjovský rodák se ve zralém věku alespoň virtuálně vrátil do Kyjova, neboť se stal jeho čestným občanem a v r. 2008 obdržel Cenu města Brna.* “

Na závěr mi dovoluť ještě něco o tom, jak jsem ho poznal já (MH). Jaromír byl pro mě nejen kvalitním hudebním redaktorem a velkým apoštolem lidové písně, ale také milovníkem života a všeho pěkného, co život přináší. Jeho chování mělo vždy určitou noblesu, byl galantní k ženám, měl rád pořádek a také dobré jídlo, které dovedl i sám připravit. Vyzařovalo z něho tolik pozitivní energie, že by mu ji mohli závidět mnozí o mnoho let mladší. Nikdy si na nic nestěžoval a už vůbec ne na zdravotní problémy, které ho kromě celoživotního zdravotního handicapu zvláště v závěru jeho života provázely. Dovedl připravit různé kulinářské speciality a mimo domov si jídlo rád dochucoval různými druhy koření, z nichž některé si nosil sebou v malých ampulkách, aby byly vždy po ruce. Nebál se pustit se i do takové gurmánské záležitosti, jakou je pečená „Martinská“ husa, jejíž konzumace jsem měl možnost se několikrát zúčastnit a vždy to byl velmi příjemný společenský zážitek. Rád vzpomínám také na návštěvy v jeho bytě na Údolní společně s J. Homolou a P. Rampulou, při kterých nikdy na stole nechyběly Jaromírem připravené pochutiny a dobré víno, případně štamprlka slivovičky. Jeho přínos pro činnost našeho Slováckého krúžku byl významný, i když (alespoň dle mých informací) nikdy nebyl zapojen do jeho organizační činnosti např. jako člen výboru apod.

Zejména jeho zásluhou fungovala po desetiletí spolupráce krúžku s Čs. rozhlasem Brno a potažmo i s Etnografickým ústavem. Osobně si velice vážím a oceňuji Jaromířův podíl na vydání možná ještě nedoceneného hudebního CD s historickými nahrávkami krúžkařské muziky a zpěváků, které sestavil společně s dalším krúžkovým velikánem J. M. Kristem. Zasloužil se také o umístění pamětní desky jedné z nejvýznamnějších osobností krúžku Boženě Šebetovské na budově nahrávacího studia Dukla na Kounicově ulici.

Do smrti budu Jaromírovi vděčný, že jsem se jeho prostřednictvím seznámil s řadou vzácných osobností z oblasti lidové kultury (a nejen já, ale i J. Homola, P. Rampula a další krúžkaři), byť někdy o generaci starších. Jeho dva velké pokoje ve čtyřpokojovém bytě, který obýval společně se synem Radkem a jeho manželkou, byly účelně zařízeny a doplněny řadou folklorních artefaktů. Řeč se točila většinou okolo folkloru (ale nejen o něm), Jaromír uměl poslouchat druhé ale dovedl i sám zavzpomínat na zážitky či humorné příběhy z jeho bohatého folklorního života. Znal se osobně se všemi folklorními legendami a dá se říct, že snad s každým, kdo něco znamenal ve zpěvu či muzice na Slovácku. Čas v příjemném prostředí Jaromírova bytu ubíhal velmi rychle a mnohdy se nám od něho jen těžko odcházelo. Jsem rád a hrdý na to, že jsme byli přátelé.

*

Věra Krejčová

Dne 5. 10. zemřela ve věku 88 let po dlouhé těžké nemoci pí Mgr. Věra Krejčová z Kyjova (manželka p. Oldřicha Krejčího).
Čest její památce!

Poděkování

Krojová vedoucí Marcela Linhartová a vedoucí archivu Zdena Kristová děkují těmto dárcům za darování krojových součástí a materiálu do archivu: Doc. Václavu Štěpánkovi, Mgr. Zdeňkovi Farkasovi a pí Ludmile Polčíkové z Hroznové Lhoty.

K inspiraci (aj poučení)

Vzpomínky na KPLU –II.

Ing. Jan Třetina

Mezi účastníky besed KPLU (Klub přátel lidového umění) samozřejmě nechyběli krúžkaři. Vzpomínám si na manžele Pavlíkovy, Kubíčovy, Linhartovy, ing. Kašníka, J. Břečku, nepřehlédnutelný byl JUDr. Z. Sušil, který si vždy v blízkosti vystupujících pořady nahrával. Určitě by bylo zajímavé některé jeho nahrávky slyšet.

Zvláště vystoupení Slováckého krúžku v r. 1984. Nejvýznamnějším členem KPLU byl jistě J. Beránek, který se členy jeho muziky Zornica – K. Klodvíkem, L. Bulíčkem, F. Kelerem často doplňoval druhou volnou část besed.

Rok 1982 byl zahájen Horňáckým večerem s cimbálovou muzikou M. Hrbáče. Následoval Kopaničářsko – valašský večer s Valašským krúžkem se zpěvačkami V. Grycovou a její matkou A. Končítíkovou a muzikou s primášem E. Walazzou. O pestrosti svědčí další pořady, např. s Jaroslavem a Josefem Krčkovými a proslaveným plzeňským dudákem M. Bláhou. Doplnkem byl Rómský večer s muzikou E. Horvátha s písněmi ze Slovenska, Maďarska a Rumunska. Se souborem Jánošík byl věnován slovenskému folklóru na Slovenském večeru. Slovácko z okolí Uherského Hradiště a Moravských Kopanic reprezentovalo vystoupení souboru Kunovjan nejen písněmi a hudbou, ale i tanci v krásných krojích. Totéž z oblasti Hanácka předvedl Hanácký soubor při Sdruženém závodním klubu železničářů v Brně.

V tomto roce ve spolupráci s rozhlasem se konaly dva vynikající koncerty. Prvním bylo Dostaveníčko 14 moravských cimbalistů, doprovázené cimbálovou muzikou J. Čecha a Javorníku. Druhým koncertem byl Soubor slováckých primášů, kde s 10 primáši hrály cimbálové muziky Hradišťanu a Břeclavanu se spoluúčastí zpěváků J. Severina, J. Rampáčka, J. Černého a L. Málka.

Podzimní program zahájil J. Nečas, který uvedl vyhlášenou kyjovskou cimbálovou muziku J. Petrů se synem Petrem a cimbalistou J. Petrů ml. Sólistou byl představitel starší vrstvy slováckého zpěvu Dr. K. Bimka ze Svatobořic. Besedy pokračovaly Valašským večerem s J. Šulákovou, cimbalistou J. Rokytou a muzikou Javorníku. Již asi potřetí vystoupil v Klubu soubor Olšava se zpěváky a tanečníky. Vánoční besedou s lidovými koledami, hrami a zvyky zaujal a pobavil soubor Hradišťan.

Rok 1983 zahájil Klub Horáckým večerem se souborem Vysočan s vedoucím Mílou Brtníkem. Dalším vystupujícím souborem byla Pol'ana s repertoárem převážně ze Slovenska a vedoucím a primášem ing. O. Kiliánem. Další dva soubory byly stejného jména – Lúčka. Jeden byl z Kudlovic u Uh. Hradiště, který si ještě přizval folklorní skupinu Rozmarýn z obce Záblatie se zvykoslovnými ukázkami z okolí Trenčína. Druhým souborem se stejným názvem byl slovácký soubor ze Svatobořic –. Mistrína. Počátkem léta se konával klubový večer na lodi na přehradě, v tomto roce se souborem Jánošík. V další besedě se představili Brněnští gajdoši se sólisty E. Gazárkovou, V. Kovaříkem, dudákem ing. O. Pokorným a s primášem V. Melounem. Doplnila je ještě rómská muzika E. Horvátha. Vánoční besedu připravil soubor Javorník s vyprávěním a diapozitivy ze zahraničních cest. Přídavkem byly koledy skupiny J. Košíka s vlastnoručně vyrobenými hudebními nástroji.

Mimo klubové večery byl ve spolupráci s rozhlasem uspořádán zajímavý pestrý koncert Zpívající housle se sólisty V. Harnošem, J. Horňákem, J. Múčkou, I Horváthovou, E. Michálkovou, M. Kubátovou. Hudební doprovod zajišťovaly cimbálové muziky Danaj a M. Miltáka ze Strážnice, rómská muzika E. Horvátha, hudecká kapela Giňovců z Opavy a zpěvák i kytarista A. Fabián z Prahy.

Dva muži, dva osudy v Městečku naděje

Mgr. Zdeněk Farkas

Rád bych Vám nabídl příspěvek věnovaný osobnosti mého dědečka MUDr. Martina Skyby, který byl na přelomu 50. a 60. let (20. stol.) jednatelem Slováckého krúžku v Brně (viz ročenka Slov. krúžku).

Letos v listopadu uplyne 115 let od jeho narození, a proto bych rád připomenul výročí jeho, ale i další osobnosti, jejichž osud se shodou okolností s dědečkovým spojil moravského spisovatele Mirka Elpla, kterého dědeček na konci války ukrýval v Sanatoriu v Jevíčku, kde působil jako jeho ředitel.

Jejich narození i úmrtí od sebe dělí pět let a jejich životní osudy se protnuly v plicním sanatoriu v Jevíčku před 70 lety v posledních měsících II. světové války.

6. listopadu uplyne 115 let od narození ředitele plicního sanatoria v Jevíčku primáře MUDr. Martina Skyby a 16. listopadu tomu bude 110 let, co se narodil spisovatel Mirek Elpl.

Spisovatel Mirek (vl. jménem Eduard) Elpl v roce 1944 nuceně nastoupil do pracovního tábora v Klettendorfu u Vratislavi kvůli tomu, že se odmítl rozvést se svou židovskou manželkou. Odtud se mu podařilo ve zmatku před postupující Rudou armádou utéct. Počátkem roku 1945 se dostal až do svého bydliště v Ivančicích, kde ho před novým transportem do dalšího pracovního tábora zachránil primář místní nemocnice MUDr. Berka, který ho s falešnou diagnózou TBC odeslal v únoru do plicního sanatoria v Jevíčku. Zde se pak Elpl za pomoci ředitele sanatoria primáře MUDr. Martina Skyby ukrýval až do konce II. světové války.

Konec války spisovatel přivítal traktátem „Jaro v Jevíčku“ (který MUDr. Skybovi věnoval) a do památníku jeho dcery pak v prvních dnech svobody vepsal úryvek z básně „Svítání“:

To bude den, to bude krásný den,
líbezný jako plátek jabloňový,
sta zvonů zahovoří nad krajem,
to štěstí nikdy nikdo nevypraví,
paprsky tisíc slzí vypařují
z očí již modře podbarvila noc,
a rány lidských strží, puklých slují
podbarví snítka nových velkonoc –

To bude den, to bude slavný den,
růžový jako srpek růžolící,
už roste, už je rozvětven,
už září jako průvod štíhlých svící,
už lidé líbají se na ulici,
už pod vikýři vlají praporce –
ach, přátelé, co mi to vlhne v líci?
to slza kane dolů lehounce –
ty ukrutné, ty noci bez konce –

I když se Mirek Elpl po válce stal ředitelem dolu Julius v Zastávce u Brna (byl absolventem Vysoké báňské akademie v Příbrami), ve své literární činnosti pokračoval i nadále. Vděčnost za záchranu života prokazoval svému příteli MUDr. Martinu Skybovi upřímnými osobními věnováními ve svých knihách, které mu do konce svého života zasílal. Zemřel předčasně v roce 1960. Do posmrtného vydání poslední spisovatelovy knihy pak poděkování vepsala vdova po spisovateli.

Přibližme si na tomto místě také osobnost primáře MUDr. Martina Skyby, narozeného v Nivnici. Po absolvování gymnázia v Uherském Brodě úspěšně zakončil lékařské studium na Masarykově univerzitě v Brně. Již za studií pobýval na praxi v plicním sanatoriu v Jevíčku, kde se seznámil se svou budoucí manželkou Boženou Sekorovou, která zde vyučovala nemocné děti. Po sňatku působil jako odborný lékař v mužském sanatoriu v Pasece u Šternberka. V r. 1937 se s rodinou vrací do Jevíčka, kde uspěl v konkurzu na ředitele Masarykovy zemské plicní léčebny. Po II. světové válce je MUDr. Martin Skyba jmenován externím docentem na lékařské fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Byl činný v Lize proti tuberkulóze, místopředsdou Čs. pneumologické společnosti a členem mezinárodní Unie proti tuberkulóze. Byl také popularizátorem boje proti TBC, napsal čtyři desítky vědeckých prací, uskutečnil nesčetné množství přednášek a rozhlasových relací.

Spolupodílel se na směrnících léčby TBC a rehabilitace, které byly zapracovány do vládních dokumentů a zákonů.

Po politických prověrkách v roce 1953 byl přeložen do plicní ozdravovny v Babicích nad Svítavou, kde působil do roku 1961. Po odchodu do důchodu pobýval se svou rodinou v Brně, kde 15. února 1965 nečekaně zemřel.

Dr. Skyba (vpravo) s Dr. Hejným v r. 1965

Za připomenutí stojí, že Mirek Elpl nebyl jediný, kdo v sanatoriu v Jevíčku našel za II. sv. války útočiště. Podobný osud jako on sdílel i švagr MUDr. Martina Skyby – spisovatel a malíř Ondřej Sekora. Ten se také nerozvedl se svou židovskou manželkou, a proto se v Jevíčku před svým odchodem do pracovního tábora na těžkou práci fyzicky připravoval. Když pak Sekora do pracovního tábora v polovině roku 1944 opravdu nastoupil a jeho manželka byla odvečena do Terezína, manželé Skybovi se až do konce války (kromě svých tří dětí) starali také o jeho syna. Po návratu z koncentračních táborů se pak Sekorovi se svým synem šťastně shledali.

Ne nadarmo se sanatoriu v Jevíčku říkávalo „Městečko naděje“.

Ze Slováckých pověstí – IX.

O Panně Marii – *Nedachlebice*

U jistého hospodáře sloužila děvečka katolička, horlivá ctitelka Panny Marie. Poněvadž hospodář byl nekatolík, neměl obraz P. Marie na stěně ve světnici a dělal si z P. Marie posměch. Zato děvečka horlivě se k ní modlívala před jejím obrázkem, který si ve své komůrce zavěsila. Jednou rozkázal hospodář děvečce, aby šla na pole rozházet 30 fůr hnoje, ale aby s tím byla hotova do večera. To si děvečka netroufala a pravila: „Kdež bych mohla samojediná za den 30 fůr hnoje rozházet?“. A hospodář na to, aby si vzala na pomoc „tú v tej komoře zavěšenú“. Děvečka zarmoucená urážkou P. Marie nedopověděla a šla plačíc po rozkazu. Došla na pole a spatřila hnůj rozházený. A v tu chvíli uchopili andělé děvečku a přenesli ji „z Uher do Moravy“, aby sdělila hospodářovi, že už práci vykonala. Hospodář, udiven, se šel na pole přesvědčit a když se vrátil, ptal se děvečky, jak je to možno, že tak záhy takovou práci provedla. Děvečka pravila: „Panna Marie, nad jejíž urážkou jsem plakala, poslala anděly a ti práci za mne vykonali a mne sem přenesli.“ A hospodář vzal bohabojně obrázek P. Marie z dívčiny komůrky do své světnice a přestoupil na katolickou víru.

V roce 1857 vnikli zloději do bílovického farního kostela a ukradli monstranci a ciborium. Roku 1886 ukradli z kostela visací lampu na věčné světlo. A roku 1905 vypravovala svým vnoučatům stařenka Buráňová:

Jednou okradli zloději bílovický kostel. Ukradli kalichy s hostiemi a věčné světlo. Ubírali se žlebem k Mistřicím Leštníkem. Tam si odpočívali a převazovali nůše. Při tom vytrousili hostii. Ráno přihnal pastýř do Leštníka stádo krav na pastvu. Ale celý se dolekal. Krávy přišly k místu s hostií a všechny poklekaly. Pastýř běžel do dědiny a řekl, co se stalo. Kněz hned to místo posvětil a od té doby

tam pastýř nesměl stádo pást. – Když byla cholera, pochovávali tam lidi. Při kopání hrobu přišli na zbytky hostie.

Dodala J. Lacinová

(Literatura:

ŽARDECKÝ, Jiří, Slovácké pověsti, Arca JiMfa, Třebíč 1998)

Folklorní (i jiné) akce

Léto ve Slováčku

Zuzana Urbanová a Anna Procházková

Slováček je dětský folklorní soubor, který působí v Žabovřeskách již čtyři desítky let. Jeho vedoucí – „tetiny“ zde předávají svoji lásku k lidovým písním a tancům, učí děti tančit, zpívat či hrát na hudební nástroje. Tenhle podzim oslaví krásné čtyřicáté výročí.

Léto je již tradičně plné zajímavých folklorních akcí, my jsme k nim přidali po dlouhé době zahraniční zájezd. Na přelomu července a srpna jsme vyjeli na týdenní zájezd do Maďarska. Z městečka Makó, kde jsme byli ubytovaní, jsme vyjžděli do okolních lázeňských měst na vystoupení a podívali jsme se i do hlavního města Budapešti, či malebného Szegedu. Odměnou za vystoupení ve skoro čtyřicetistupňových vedrech nám bylo koupání v lázeňských bazénech. Úžasným zážitkem byl rozlučkový večer, kdy si jen tak pro radost přišli a s námi zazpívali členové souborů z Portugalska, Estonska a Finska.

V polovině srpna jsme společně strávili týden na soustředění, kde jsme se naučili mnoho nových písniček, tanců a užili si spoustu zábavy při večerních hrách. Cílem celého soustředění bylo připravit se na Mezinárodní folklorní festival, který proběhl poslední víkend prázdnin v Brně. Jako jubilejní soubor jsme vystoupili už v pátek na Nové radnici. V sobotu nás čekal tradiční průvod městem, odpoledne se pak skupinka mladších dětí předvedla, opět na Nové radnici, v programu „A já mám koníčka vraného“. Velmi pěknou podívanou připravili naši nejstarší tanečníci, tanečnice a muzikanti divákům nedělního pořadu svým působivým vystoupením s názvem „Žítkovské čarovanie“.

Očarovali jsme Vás svou náplní či nadšením? Přijďte se na nás podívat 21. listopadu do KD Rubín na naše vystoupení k 40. výročí založení souboru, určitě nebudete litovat!

Ó, vy lípy ... aneb jak mi voněla letošní Strážnice *Kaleidoskop dojmů jubilejního 70. ročníku Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici 2015:*

Yvona Janošíková

Ke konci nejkrásnějšího měsíce v roce se vztahuje vždy moje těšení na otevírání léta tóny, barvami, tancem a hlavně neopakovatelnou atmosférou sdílené radosti ze života, zejména když i nebe zůstává po 3 dny vlídné. Podobně těšících se krúžkařů se vždycky najde dost, abych mohla uskutečnit každoroční návštěvu, neboť je to i o dopravě a nocování na místě - letos byli mými a Jiřčinými dobrými anděly Veronika D. a Alena s Milošem Janíkovi.

Leckterému návštěvníkovi této velké události může být zřejmé, proč to operní *motto* v názvu. Skutečně je mým prvním dojmem mohutnost stinného příkrovu s omamnou vůní počínajícího léta, která mě provází na každém kroku, tak i v prvním navštíveném pořadu pozdního pátečního odpoledne ve skanzenu **Víno si nás vychovává**, s úvodním policajtským svoláváním Pavla a Tomáše Petrželů, krátkým pódiovým vstupem souborů z Uh. Hradiště, Vracova, Bojkovic, Tvrdonic, Dubňan, posléze rozezpívaných v mnohazvučné harmonii sborů ze všech koutů areálu. Již příchod do tohoto prostoru s mnoha přátelskými setkáními a vítáním sklénečkou je zaručeným osvobozením od každodenního pracovního rytmu a stereotypu – první stisk ruky se stálými návštěvníky: pražští – ždáníčtí Bruno a Anička Vogničovi, Muselíkovi, Jana Omelková s horehronským zbojníkem Martinem, musíme mezi zapojením do zpěvu i svlažit hrdlo z nabízeného bohatství ze zdejších pohostinných sklepů. Závěr slunného podvečera je již tradičně nesen společným zpíváním o vínečku – letos s „pretváranými“ texty rozdanými mezi diváky a děkovnou lidovou „V dobrém sme se sešli“. Neodpustím si citaci z programového sborníku „...*přátelé, mějte vždy po ruce skleničku, jinak se moc nenapijete. Skvostná vína nelijeme do ušmudlaných šálek*“. Na to jsme nezapomínaly ani včas usazený v amfiteátru Bludník při slavnostním zahájení: *tatatátatatatá* následované českou hymnou. Letošní cena Ministerstva kultury za rozvoj lidové kultury putovala do rukou žáka darebáka Jiřího Traxlera. Těsně před impozantním zahájením oslavného pořadu jubilejního ročníku s otevíráním strážnických bran se k nám přiskoky přes překážky prodrali Veronika a Mirek Stanislav i s nepostradatelnou zásobou lahodného nápoje a také Janíkovi. Klenotnicový pořad **Uprkův kraj** nezapřel plně kompetentní autorky Magdalénu Múčkovou (Uprkovou) a Janu Poláškovou. Čas věnovaný tomuto titulu dal našim srdcím vzlet těmi nejkrásnějšími ukázkami tradičního lidového života minulosti v tematických celcích

mnoha souborů – Krajina – Mezi dětmi – U muziky – Víra a naděje – Zvykoslovné radosti – Svatba milosti. Z pestré palety malířova kraje mi utkvěly zejména danaje v podání tří domácích souborů, staropodlužácká vrtěná se starodávnou překvapivou krojovou variantou s vysokými čepci a dlouhými fěrtochy, Štěpánská koleda s dětmi z Nivnice za vedení charismatického učitele Vlastimila Ondry a projíždka vyšňořených koní z Vlčnova přírodním pozadím jeviště, o mohutném zpěvném závěru se zaplněným podiem ani nemluvě! Bez shlédnutí tohoto úvodu by bylo vnímání festivalu notně ochuzeno, ačkoliv všechny pečlivě připravené pořady nelze shlédnout a vždy některé velmi kvalitní musíme oželet.

Po tradičním folkloru se zvědavě přesouváme na stadion Zahrada v očekávání překvapení současnou *invencí* autorek Kateřiny Černíčkové a Šárky Kratochvílové v bloku „**Malé hry a velké hříčky**“ – přece jen to byl pro některé z naší skupiny velký skok

z tradice do současné kreativity – nevydrželi a přesunuli se za zahraničními soubory jinam po tajuplném rejži masek z Roztok s nevídanými konstrukcemi na lidské postavě. Škoda, neboť tím okamžikem začala hra, zjevně inspirovaná folklórem, a výbuchy všeobecného smíchu trvaly podstatnou část pořadu – nezapomenutelnými sekvencemi byly reportáž z koňských dostihů nebo retro osmdesátých let a další, kde hry a hříčky se slovy, taneční hry byly pro zasvěcené publikum každou svou narázkou neobyčejným zdrojem veselí. Mladý začátek dalšího dne jsme se nechali unášet jedním ze strážnických fenoménů „**Noci s hudci**“, kdy se naše cesta k ubytování značně protáhla pro okouzlené včlenění tady do hloučku... tam do davu posluchačů spontánního muzikantství stálých i náhodných skupin. Fascinovaně nasloucháme strhujícímu projevu slepého zpívajícího primáše s technicky vynikajícím cimbalistou ze Slovenska.

Sobotní ráno jsme se těšili jako vždy na unikátní hudební pořad v kostele sv. Martina, tentokrát na **posvátné písně ze sbírky Františka Sušila** (autoři Hana a Jiří Petrů, Ludvík Běťák), který opět naplnil naše očekávání a pohladil po duši díky Tetkám z Kyjova a mužskému sboru z Kyjova, ŽS z Čeložnic, Děčkám ze Skoronic, sólistům – z nejpůsobivějších to byly písně *Usnula, usnula* v podání Bohdany Menšíkové, *Vzpomněl na mě Pán Bůh můj* (L. Běťák), *Stála Panenka Maria* (Děčka ze Skoronic).

Nelze nenavštívit alespoň jeden pořad z festivalu Dětská Strážnice 2015 –v amfiteátru skanzenu s názvem **Jak na nebi tak na zemi** (na zemi se skutečně usídlíme pro zaplněné hlediště, neboť zájem o dětské pořady je velký a přišly jsme už do plného dění na jevišti). Vždycky mě upoutá kreativita tvůrců jevištního dětského folkloru plného citlivých metafor odpovídajících zapálenému dětskému podání – pořad obsáhl celé území republiky – Ondrášek z Frýdku – Místku, Danájek ze Strážnice, Perníček z Pardubic, Dyleň – Karlovy Vary, Jaro – Praha. Nezapomenutelně utkvěl příběh

O galance s bezovú nohú (na motivy strážnické pověsti), *Pastevecké a Přišlo jaro do vsi* – nápadité převleky a reje čarodějnic. Procházení skanzenem je vždycky doprovázeno naším zaujatým sledováním nabídky tradičních řemesel a vybíráním drobných dárečků – pro mě jsou zcela aktuální kouzelné dřevěné hračky, nakupují pro svoji vnučku Verunku všude, kde na ně narazím.

Pro načerpání sil do dalších programů jsme zařadily popolední oddych „vleže“ a odpoledne vyrazily nejprve na ochutnávky dobrot v rámci **Gastro vitae** (Pod šancama) – zapomenuté recepty lidové a sváteční kuchyně – doprovázeno zpěvem Vlasty Grycové. Všechno se nám do útrob nevejde, ale bezkonkurenční jsou tenoučké bramborové placky s povidlově makovou náplní (technologie vyvážení a soudržnosti je mi záhadou) a obrovské nadýchané bochníky kváskového chleba, jakoby právě vytažené lopářem z kachlové pece naší prababičky - však jsme si jich také v neděli nakoupily pro mlsné brněnské jazýčky našich rodin.

Kuriózním způsobem jsme se vnutily na **vzpomínkový pořad na Slávka Volavého** do zámeckého muzea hudebních nástrojů (repríza dopoledního pořadu), kam nás pro omezenou kapacitu již nechtěli pořadatelé pustit – nějak se to Jiřce podařilo usmlouvat ještě na dvě „tenká těla“ z brněnského Slováckého krúžku. Vzpomínání na tohoto muzikantského barda a legendu, bez níž by Strážnický festival nebyl, nebude nikdy dosti – nejlepším jeho dědictvím pak jsou jeho následovníci v programovém výboru a také jeho vnuk a primáš CM Strážničan MUDr. Vítězslav Pálenský, Ph.D. (někdejší doktorand Lékařské fakulty MU-byla jsem organizátorkou jeho obhajoby disertace v Brně) – obětoval rád a s muzikantským zápalem svoji školskou a vědeckou kariéru v Brně svému rodnému regionu, opět jsme se po roce pozdravili a přáli si „za rok zase“.

Obtížná volba kam se dřív podívat je vždy mezi perfektně organizovaným průvodem (vč. komentovaného jevištního představení účastníků na nám. Svobody) a **soutěží ve slováckém**

verbuňku, zejména jeho finální částí – atmosféra rozpaleného kotle nadšených fandících diváků na stadiónu Zahrada je však skoro každoročně pro mě přesvědčivější – letos už po třicáté a desetiletí již jako nehmotné dědictví lidstva UNESCO. Slunce do těch všech barev přidalo žár v divoké „úvrati“ tanečníků – napětí vytrysklo při čekání na rozhodnutí poroty o vítězi diváckým zpěvem současného popu za doprovodu cimbálové muziky „Láska je tu s nami, buďme s ňou...“ – dokresluje skoro přesně pocity v hledišti i na jevišti. Takže letos opět Stanislav Popela z Perné, finalista již několika ročníků se střídavým štěstím umístění, (asi to má porota se zkušeným předsedou Rudolfem Tučkem těžké, když všichni účastníci finále jsou výborní). Přichází ještě veřejné ocenění dlouholetému zákulisí soutěže – mezi nimi i naše Zdena Kristová, jistě s touto hektickou atmosférou žila ráda mnoho ročníků.

Následující stálý vstup národnostních menšin na Zahradě jsme bohužel neshlédly ve prospěch občerstvených sil pro dlouhý druhý festivalový večer zahájený pak na stadionu Zámek přehlídkovým pořadem folklórních souborů ČR – **Ať bylo, jak bylo, dycky se zpívalo**. Citace z programového sborníčku: *..Lidová písnička provází člověka po celý život...odráží přesně ty okamžiky, kdy člověka něco tíží a potřebuje se o tom vymluvit nebo kdy je šťastný a chce se o své štěstí podělit s ostatními...Soubory z Uherského Hradiště, Hlinska, Velké Bystřice, Plzně a Kozlovic ty události různě zpracovávají ...vyjádřením lásky dvou lidí, nenávisti proti vrchnosti, těžkosti v manželství, dřiny při práci, radosti při setkání na jarmarku i veselých večerů u muziky...“* pestrou paletou tvůrčího choreografického přístupu.

Mezičas k následujícímu pořadu zahraničních souborů využívám ještě k rychlému přesunu na Bludník, kde se mi podařilo shlédnout alespoň závěrečnou část působivé scénické fresky „**Kde domov mů(ó)j**“ (scénář a režie Juraj Hamar) s fragmenty tradiční lidové kultury řady etnografických regionů Čech, Moravy

a Slovenska vč. reprezentativního výběru kulturního dědictví UNESCO (Masopust – fašiangy, Verbuňk, Fujara) – vpadla jsem zrovna do strhujícího tempa Terchovské muziky, s kontrastním sledem pohřebního průvodu v části Na poslední cestě, vzápětí Svatba a opět vyšňoření vlčnovostí koně až na jevišti a velkolepý závěr s českou hymnou. Škoda, tento počín bych ráda viděla od začátku... nelze jmenovat všech 30 zúčastněných souborů.

Bez dalekého cestování za exotikou jsme měli možnost letos v pořadu **Z krajín za obzorem** okusit lidovou esenci Argentiny, Beninu, Číny, Srbska, Slovenska (Technik) – nezapomenutelný dojem zanechalo vystoupení mladých tanečnic z KUD (Srbsko) svým vrcholně synchronizovaným pohybem nohou – očima se to téměř nedalo sledovat (natož pak ten tanec provádět!!), sklízely zasloužený potlesk publika. Číňané po představení svého folkloru překvapili zpěvem české folkové písně „Kdyby tady byla taková panenka“ nečekaně úrovně. Slovenský Technik vždycky nadchne vitalitou a *technikou* provedení. Tak – to by bylo s loudáním parkem, pozdním konzumováním i setkáváním s dalšími krúžkaři a zvuky všech stále aktivních muzikantů pro tento den všechno, melodie nám zněly otevřeným oknem ještě do usínání.

Aby to s počasím nebylo tak přímočaře příznivé, probudily nás do pozdního nedělního rána vydatné kapky, proto žádný spěch se snídání v naději, že do návštěvy **hudebního pořadu pro Čs. Rozhlas** na Zahradě bude lépe. Bez kapek, ale s těžkou oblohou přicházíme do úvodního zpěvu Magdaleny Múčkové, pokračovali pak hvězdní sólisté Vlasta Grycová, Dušan Holý, Martin Hrbáč. Silným zážitkem pro mě bylo heroické Jóój, jóój, jóój Kláry Obručové – Blažkové, která rozezněla i mračna nad sebou tak, že jsme se opět museli chránit před vodou...(tuto mladou pěveckou osobnost spjatou s BROLNem jsme navštívily po pořadu ještě v zákulisí s prosbou o text neznámé sloky). Dalším výrazným vstupem bylo sólo na Panovu flétnu Liselotte Rokyty j. h. (s Ensemble FLAIR) –

pro nás i jako emotivní vzpomínka na poslední vynikající pořad ve Strážnici s Janem Rokytou v kostele sv. Martina v roce jeho odchodu do muzikantského nebe. Vysoká úroveň pořadu se zmíněnými hudebními tělesy a dále s CM Danaj, CM Valašský vojvoda, Lidovou muzikou z Třemošné, Ludovou hudbou z Raslavic na společných vlnách s Čs. rozhlasem nedovolila nevydržeti v nepřízni počasí. Polední změna klimatu rozhodla za nás zůstat ještě na odpolední setkávání s přáteli a programem společného zpívání s muzikami jako v pátek ve skanzenu – tam jsem se aktivně zanořila do bohatě převíslých lipových květů a sbírala na voňavý čaj pro zimu a pak ještě závěrečná barevná a sluncem ozářená folklórní hostina nejen hudební a taneční, ale i faktická s dobrým jídlem a pitím „**V dobrém sa rozejdem**“ na Bludníku s desítkou známých souborů napříč republikou. S rozjásaným srdcem kráčíme parkem pozdraveni znaveným místním cyklistou Mirkem Stanislavem k odjezdu směr Brno.

Poslední spontánně domluvenou tečkou za velmi zdařeným 70. ročníkem MFF uzavírající kruh strážnických vůní je zastavení **v Bzenci v zámeckém parku u legendární lipky** jako svědka minulého tisíciletí – mnohanásobně převyšujícího délku našich životů (cca 900 let) s unikátním vzrůstem a neméně unikátní paměti – jen kdyby uměla promluvit! Věřím tomu, že vnímavému a trpělivému poutníkovi by alespoň některá svá magická tajemství pod mohutnými větvemi zašuměla...

Na shledanou ve Strážnici příští rok!

Mé pocity z brněnského folklórního festivalu

Hana Dostálová

Na rozdíl od řady předchozích ročníků Mezinárodního folklórního festivalu v Brně jsem se tentokrát účastnila pouze dvou večerů – sobotního jakožto jedna z účinkujících, v neděli pak coby pasivní divák (byť nadšeně tleskající).

V sobotním večeru vystoupil náš ženský pěvecký sbor v pořadu „Vycházejí panny z tebe“, a to spolu se soubory Májek, Brněnský Valášek, Javorník, Lučina, Spinek z Vnorov a Světlovánek z Bojkovic. Úroveň vystoupení našeho sboru pozvedla Eva Tučková – Prášková s dcerou Terezkou a bratry Petrem a Vítem, vynikajícími muzikanty, kteří na naše vystoupení přicestovali až z Ostravy a Dubňan. Pochvala patří rovněž Radce Bednářové za čistý zvonivý sólový začátek naší třetí písně. Poděkování samozřejmě patří

i ostatním zúčastněným kamarádkám – zase jsme se po nějaké době sešly při společném vystoupení a utužily kolektiv a dlouholeté přátelství. Myslím, že celkový dojem z našeho vystoupení byl dobrý, a že i ostatní zpěvačky budou na tento večer rády vzpomínat.

Druhý hlavní festivalový spíše podvečer než večer zahajovaly bohatýrské odvedenecké písně mužského sboru Slováckého krúžku, doprovázené na harmoniku velkou oporou naší muziky Jirkou Macháčkem. Vystoupení se též zúčastnila taneční skupina našeho krúžku spolu se souborem z Nového Zélandu, Furmany se Slovenska, Ara de Madrid ze Španělska, brněnskou Lučinou, Májkem, Púčikem, Světlovánkem z Bojkovic a Vrčkou ze Šlapanic. Naši tanečníci se vystoupení zhostili se ctí. Předvedli kvalitní číslo Holaňa, byť v omezeném počtu čtyř párů. Vystoupení vyznělo velmi pěkně i díky pěvecké a taneční posile, kterou zajistil staronový skvělý tanečník a verbíř Mirek Vymazal.

Hluboký dojem ve mně zanechalo vystoupení čtyřčlenné folklórní skupiny z Nového Zélandu Whakaari Rotorua cultural group pod vedením Franka Grapla juniora – „Fanóša“, jehož otec Frank Grapl senior – zakladatel souboru – byl brněnským rodákem. Syn nezapomněl na rodné město svého otce a připravil se svým souborem mně i ostatním divákům nezapomenutelné zážitky počínaje českým pozdravem přes vlastní vystoupení až po závěrečnou narozeninovou píseň a osobní blahopřání panu Mgr. Ing. Oldřichu Rejnušovi, jehož grafické kresby zdobí tištěný program festivalu.

Nesmím zapomenout ani na prezidenta festivalu Milana Zelinu, jenž sklízel zasloužené ovace při závěrečném loučení. Bez úsilí jeho samotného, jeho rodiny i dalších členů souboru Májek by nebylo možno říci: „Nashledanou na Mezinárodním folklórním festivalu v roce 2016.“

*

Vinařovo okénko

Vinařská putování – II.

Zastavení druhé - vinařská obec Dolní Dunajovice

Mirek Dostál

Když za blahých časů J. M. Krista cestoval Slovácký krúžek v Brně do daleké kapitalistické ciziny, zpravidla se jelo přes hraniční přechod v Mikulově. Několik kilometrů před hranicí

krúžkařský autobus náhle odbočil doprava, aby krátce zastavil v Dolních Dunajovicích před restaurací Praha, kde nabral jednu z největších tenorových posil tehdejší sestavy mužského sboru, dunajovického rodáka Pavla Rampulu. Odměnou všem účastníkům byly vynikající koláčky od Pavlovy maminky a samozřejmě skvělý dunajovický vlašák (jak Pavel do dnešního dne říká,“ vlašák – pašák“). Slovácký krúžek je s Dolními Dunajovicemi propojen i dalším členem mužského sboru, též vynikajícím vinařem a nadšeným sommeliérem, ing. Zdeňkem Bravencem, do jehož sklepa jezdívá pravidelně především mužský sbor krúžku. Také já osobně jsem se účastnil nezapomenutelných podvečerů na lavičce před Zdeňkovým sklepem s úžasným výhledem na protilehlé svahy

Pálavy a neméně fascinující atmosférou bohatýrských zpěvů našich i dunajovických zpěváků. Již při prvních návštěvách jsem si nemohl nevšimnout množství kulturních památek, které v mnohém napovídají o bohaté historii obce.

Na nejstarší historii osídlení odkazují významné archeologické nálezy z období Velké Moravy se součástkami jezdecké výstroje či kostrový hrob únětické kultury. Ve středověku bylo původní umístění obce na návrších dnešních viničních tratí Pod slunečnou a Liščím kopcem, avšak kolem 10. století zaniklo pod nájezdy Maďarů. Dokladem starého osídlení jsou tzv. „liščí díry“, které sloužily jako úkryt obyvatelstvu v dobách války. Po zániku Starých Dunajovic byly založeny Nové Dunajovice na místě dnešní zástavby. V průběhu středověku se Dolní Dunajovice, původně De Donawitz, poté Dunayowicz, Thanowicz (německy Unter Tanowitz), staly prosperující vinařskou obcí s produktivním vinohradnictvím. Počátkem 15. století byly Dunajovice povýšeny na městečko s právem dvou jarmarků. Mimo vinohradnictví bylo v obci rozvinuto zelinářství a na počátku 20. století zde byl mlýn, cihelna, vápenka a několik drobnějších závodů. V obci byla od 17. stol. zřízena škola, pohostinské a ubytovací zařízení, banka a v neposlední řadě fara a farní kostel sv. Jiljí.

Roku 1173 daroval Vilém z Kounic patronát kostela v Dolních Dunajovicích dolnokounickému klášteru, kterému pak již ve 13. stol. patřila obec. Kostel je vyzdoben řadou vysoce kvalitních uměleckých děl z barokní doby, na kterou upomínají sochy sv. Floriána a sv. Jana Nepomuckého, stojící na nábřeží potoka.

Na druhé straně Dolní Dunajovice postihlo několik požárů a pogromů. Přehnal se přes ně vojska Napoleona a v roce 1945 bylo německy mluvící obyvatelstvo násilně odsunuto a nahrazeno novými osadníky. Přesto stačily Dolní Dunajovice dát sousednímu Rakousku prezidenta, Dr. Karla Rennera, který se zde narodil r. 1870. Na jeho

početst bylo v r. 2000 na místě jeho rodného domku zřízeno kongresové centrum a dunajovičtí jsou naň patřičně hrdi.

V bezprostřední blízkosti obce se nachází přírodní památka Dunajovické kopce s jedinečnou stepní vegetací, ale i s vynikajícími viničnými tratěmi Zimní vrch, Ořechová hora, Kraví hora, Dunajovský kopec a Plotny. Když se procházíte po vinicích nad Dunajovicemi, pomalu nevidíte jejich konec. Ze stránek obce jsem se dozvěděl, že výměra těchto vinic činí 409 ha a rozlohou je šestá největší v republice. Podmínky pro pěstování révy jsou zde přímo ideální, hlavně pro bílé odrůdy, ať už je to typický dunajovský vlašák nebo i ostatní odrůdy jako veltlínské zelené, rulandské bílé i šedé, chardonnay, sauvignon nebo sylvánské zelené. Vynikající vína z Dolních Dunajovic jsme mohli ochutnat i na koštu vín v krúžku, vždyť šampiónem v červených odrůdách se stal vavřinec právě z Dunajovic. Vína z Dunajovic však získávají i řadu mezinárodních prestižních ocenění.

Vinaři z Dolních Dunajovic se organizují spolu s vinaři ze sousedního Březí ve sdružení vinařů Dunajovické kopce a pořádají každoročně několik zajímavých akcí, z nichž uvedu přehlídku otevřených sklepů v květnu nebo léto otevřených sklepů v červnu. Na vinařství je v Dunajovicích navázán i kulturní život, zejména v oblasti folklóru. Koncem srpna jsou v Dunajovicích pořádány hody, kterých se již také zúčastnil sbor krúžku. Folklórním tahounem je jistě dunajovický mužský a ženský sbor. Sbory a zejména pak mužský sbor jsou velmi aktivní a je možné je vidět, či lépe slyšet, při mnohých folklórních pořádáních po celé Moravě.

Že výprava do Dolních Dunajovic stojí za to v jakoukoliv dobu, mohou dotvrdit mnozí krúžkaři z vlastní zkušenosti. Na jaře bývá v Dunajovicích zakončeno pravidelné putování krúžkařů přes Pálavu, v květnu je organizováno (již pravidelné) pozvání Z. Bravence spojené se zpěvem.

(Literatura: Internet, www.dolni-dunajovice.cz)

Letošní nadílka vín

Mirek Dostál

Stalo se již pravidlem, že se každý rok pokouším zhodnotit vinařskou sezónu z pohledu vinaře – amatéra, ale i z pohledu milovníka vína.

Jaká je vlastně letošní vinařská sezóna? V dnešním kalendáři zatrhávám 7. listopad, je pár dnů před svátkem sv. Martina, a já mohu konstatovat, že byla velmi dobrá, a že se letošní ročník zapíše do vinařské historie jako vynikající nejen vysokou úrodou, ale i kvalitou vín.

Po mírné zimě a srážkově průměrném jaru přišlo velmi suché období horkého až tropického léta, které ve svém závěru naštěstí vyrovnalo srážkový deficit. Poté následovalo krásné babí léto a přešlo do suchého, teplotně nadprůměrného podzimního počasí (při psaní těchto řádků si připadám, jako bych vyprávěl vinařskou pohádku).

Z negativních vlivů jsme zaznamenali pouze zvýšený, lokálně až katastrofální výskyt vos a organizované nálety mohutných hejn špačků. Obavy ze ztráty či snížení úrody v důsledku sucha zahrnovalo několik dešťů v závěru srpna. Naopak suché letní počasí, zejména z hlediska vývoje patogenních plísní v kritickém období přelomu července a srpna, mělo ve svém důsledku blahodárný vliv na kvalitu hroznů.

Letošní ročník dává vyzrálá vína s vysokou cukernatostí, poměrně dobrým extraktem, nádherným buketem u bílých vín a vysokou barvou u vín červených. Pouze obecně nižší obsah kyselin je parametr, který si vinaři museli pohlídat již v době sklizně, a vína sklízet (tak jak je to obvyklé v jižních zemích) ne s ohledem na dosažení vysokých cukernatostí, nýbrž s ohledem na zachování průměrného množství kyselin ve víně.

S nadsázkou mohou říci, že letošní vína jsou nadílkou s Božím požehnáním. Proto již dnes, pár dní před svátkem sv. Martina – 11. listopadem (11. měsíc), kdy se v 11 hodin a 11 minut otevrou první martinská vína, netrpělivě očekávám okamžik prvního přípitku s krásnými mladými víny ročníku 2015.

*

Fotoreportáž z akcí od 4. do 10./ 2015:

Fota reportáže dodala: J. Lacinová, P. D'Ambros.

Na dubnové besedě u cimbalu připravil mužský sbor krúžku přes 100 vzorků kvalitních vín, které opatroval s pečlivostí ostražitých rodičů.

O kvalitách krúžkařských vín odborně diskutoval i profesorský sbor – prof. D. Holý a doc. V. Štěpánek.

Tradiční květnový pochod z Mikulova přes Pálavu na Dunajovické kopce nemohl začít jinde než ve skalním sklípku Na strážní hůrce. Zážitky z jarní přírody byly umocněny návštěvou dunajovických sklepů. Že vyšlo i počasí, byli všichni „ňu, ňu“. Posuďte sami!

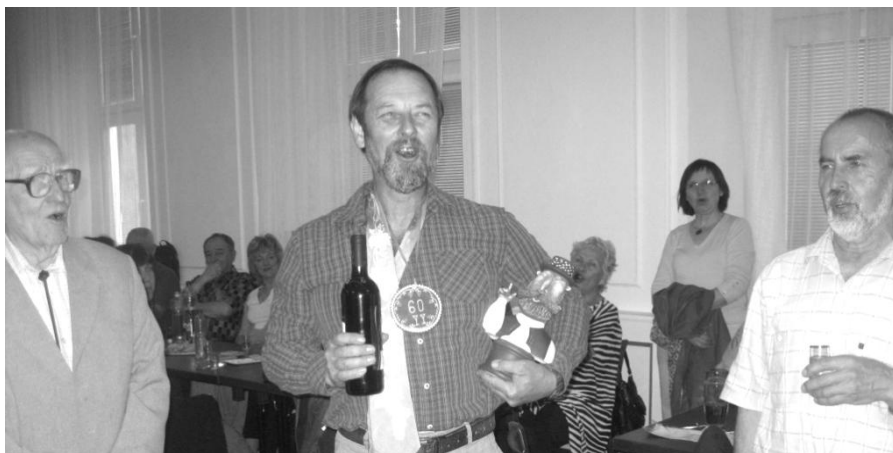
Slovácký krúžek v Brně

Besedy u cimbálu v květnu a červnu byly plné oslav krúžkařských jubilatů. Ujo Fajo a J. Třetina v květnu, M. Dostál v červnu. Fajovo „paso doble“ jistě vejde do historie moravských tanců. Ostatní foto ponechávám bez komentáře.

Slovácký krúžek v Brně

Tradiční „paňák“ pro M. Dostála a bohatýrský zpěv J. Třetiny

A takové to bylo na oslavě narozenin zpěvačky Jitky Brešové, která přijela až z francouzského Dijonu (6. 5. v prostoru klubu Charbulova)

Slovácký krúžek v Brně

Dámský sbor se dobře baví jak u Mirka ve sklepě, tak na setkání u Ženi, ale umí také zazpívat na vernisáži B. Bayera

Slovácký krúžek v Brně

To „Ivet“ měla jiné radosti i starosti, také jí naše děvčata zaspívala.

Prázdniny ve znamení Horňáckých slavností (17. 7.), Kyjovského roku (15. 8.) a výroční Strážnice (26. 6.).

Slovácký krúžek v Brně

Ani jsme se nenaděli, a už tu byly pravé krúžkařské hody

*

Receptář

Zelí

Zelí se vždycky pěstovalo nejen v zahrádkách, ale ve větším rozsahu hlavně na polích. Po podzimní sklizni nastal úkol uchování úrody této zeleniny na delší období, alespoň do jara. Nejlepším způsobem uchování zelí bylo a dosud je jeho nastrouhání a uložení do nádob, ve kterých pak zelí zkysá. Této práci se věnovala dříve obyčejně celá rodina a říkalo se jí „šlapání zelí“.

Šlapání zelí

Očištěné hlávky se rozkrojily na půlky, vykrojil se košťál (říkalo se „hlúbek“ nebo „húbek“) a celé půlky hlávek se strouhaly na dlouhém struhadle, které bylo opatřeno třemi dlouhými noži. Po nastrouhání několika hlávek se nastrouhané zelí rozložilo na stůl, osolilo a pokmínvalo. Pak se vše rukama na stole promíchalo a postupně vkládalo do dřevěné nádoby (do „škopka“), ve které se muselo dobře udusat. Dusání zelí dělávaly většinou děti tak, že po řádném umytí nohou vstoupily do škopka a zelí šlapáním postupně udusaly. Proto se této práci říkalo „šlapání zelí“. Během postupného vkládání nastrouhaného zelí se v některých domácnostech do „šlapaného zelí“ vkládala malá jablíčka nebo malé cibulky.

Při „šlapání zelí“ se vylačovala šťáva, která se se během šlapání odebírala a uchovávala pro pozdější dolévání při kvasicím procesu. Po naplnění škopku udusaným zelím se na povrch zelí položila čistá bílá haděrka a na ni se položilo dřevěné víko z prken, které se pak zatížilo čistým těžkým kamenem. Škopek se zelím musel být uložen v teplé místnosti, kde pak probíhalo kvašení, asi 3 týdny až 1 měsíc, ale zelí muselo být pod občasnou kontrolou a péčí, při které se v případě potřeby musela dolévat osolená voda. Nepříjemný zápach kvasícího zelí byl pak vyvážen výbornou chutí kysaného zelí čerstvého, použitého jako příloha, jako kysané zelí vařené nebo v segedínském guláši, v polévce „zelňačce“ nebo v zelných plackách atd.

Dnes se dostane koupit již nastrouhané zelí, které se pak dá uložit na kysání do keramického soudku, jehož víko je vloženo do kruhové drážky. Ta po zalití vodou znemožní přístup vzduchu k zelí, ale naopak umožňuje výstup plynů z prostoru nádoby a zelí tak dobře vykvasí.

Kysané zelí vařené:

½ kg kysaného zelí s lákem, 10 dkg sádla, 5 dkg hladké mouky, 1 cibule, kmín, 2–3 kostky cukru, sůl, a pokud je zelí málo kyselé, tak i ocet.

Postup:

zelí zalité trochou vody vaříme do poloměkka. Na tuku zpěníme cibuli, zasypeme hladkou moukou, osmažíme a podlijeme vodou. Toto vše přidáme do vařícího zelí, necháme chvíli povařit, osladíme a osolíme podle chuti. Pokud nechceme, nemusíme zelí zahušťovat zasmažkou, ale zahuštění můžeme udělat syrovými bramborami nebo chlebem.

Dodala JL

(Zdroj:

„Opomíjená jídla a zvyky“, Marie Lekešová, Hluk 2011)

A dobrou chuť!

*

Závěrem lidová pranostika

„Počasí o svaté Alžbětě (19.11.) povídá, jak bude v létě“.

„Jaká svatá Kateřina (25.11.), taková je celá zima.“

„Poletují-li na svatého Ondřeje (30.11.) včely, bude neúrodný rok“.

*

Na tomto čísle se podíleli: J. Lacinová, M. Dostál, autoři příspěvků.
Fota reportáže dodali: Jiřina Lacinová, Pavla D'Ambrosová, Yvona Janošiková, Miroslav Dostál.

Redakce si vyhrazuje právo redakčních úprav zveřejňovaných příspěvků.

Redakční uzávěrka příštího čísla je 31. 4. 2016.

Příspěvky zasílejte na adresu jir.lacinova@seznam.cz

Fotky zasílejte na adresu: dostal.mirda@seznam.cz

*

Krúžkozor vydává Slovácký krúžek v Brně za finanční podpory statutárního města Brna.

Vychází 2x – 3x ročně nákladem 90 kusů.

Je též publikován na www.kruzek.cz.

Odpovědný redaktor: Jiřina Lacinová

Autor obálky: Jaroslav Homola

